

enz. Daarentegen, wanneer *n* en *g* afzonderlijke letters zijn, worden ze gescheiden : *on-geloof*, *wan-geluid*.²

Hoezeer we anders geen nieuwigheden voorstaan, hebben wij niet gearzeld ons in dit werk, wat het afbreken van ww. betreft, aan de bovenstaande bepalingen te houden, omdat zij grootendeels uitvloeisels zijn van de natuurwet der spelling : *Schrijf gelijk gij spreekt*.

¹ Om dezelfde reden late men de uitgg. *ik* en *lijk* ongemoeid, en breke af *predik-en*, *monnik-en*, *perzik-en* ; *liefelijk-er*, *waarschijnlijk-e* enz.

² In ww. van vreemden oorspr., gelijk *engel*, *triangel* enz. zou ik niet vragen hoe zij in de talen, waartoe zij behooren, afgebroken worden ; maar liever, eene ongemaakte uitspr. tot rigtsnoer nemende, de *ng* bij elkander laten.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

GEBRUIK VAN HOOFDLETTERS EN VAN EENIGE LEESTEEKENEN.

Misbruik hiervan te vermijden.

336. Al wat eene bijzondere onderscheiding ten doel heeft, moet niet te zeer vermenigvuldigd worden ; anders zal het natuurlijk zijn doel missen. Er staat niets leelijker, zoowel in een handschrift als in een drukwerk, dan eene menigte van hoofdletters, die ons oog tot zich trekken, door zich boven hare *naasten* te verheffen, terwijl ze ons niets van aanbelang te melden hebben.

Aanwijzing van het gebruik.

337. Schrijf met eene hoofdletter :

I. Alle eigennamen van personen of plaatsen.

Hieronder zijn ook de namen begrepen, die men aan zekere dieren, als honden, paarden enz., ter onderscheiding geeft : als *Arabier*, *Diana* enz.

Maar wanneer een eigennaam door *de* of *van de* wordt voorafgegaan, dan schrijft men die woordjes met eene kleine letter, als : *Wie heeft niet van de Ruiter gehoord ? Onder de Nederlandsche schilders mag van de Velde wel genoemd worden. De schrijfster van "Het nut der tegenspoeden" heette Wilhelmina Lucretia van Merken. Kent gij de dichteres van der Willige ? Uw vriend heeft den Haag verlaten en woont thans in den Briel.*

II. De namen van volken, gezindten, secten, partijen, ordens enz.

De Polen waren van ouds lastige naburen voor de Russen. Alle menschen, zij-mogen Christenen, Joden, of Heidenen zijn, moeten elkander als natuurgenoooten leeren beschouwen. De stellingen der Epicureërs waren zeer verschillend van die der Stoïcynen. Groot was de onderlinge verbittering der Hoekschen en Kabeljauwschen, der Guel-fen en Gibelinen. De Tempeliers waren een geestelijke riddersorden, de Trappisten waren monniken.

III. Ook gemeene zelfst. nmww. en zelfs bijv. nmww., wanneer zij eenen bijzonderen pers. bedoelen; en daarom ook alle eeretitels als zoodanig gebruikt: *De Hemel zij ons genadig! Wie kan den Almagtige weerstaan? De Graaf van Egmond was een der slagtoffers van den Hertog van Alva. Met betrekking tot het Opperwezen wordt dit zelfs tot pers. voornmw. uitgestrekt: Hij is de Heer; Hij doe wat goed is in zijne oogen.*

IV. De namen of titels van geschriften, kunstwerken vaar- of rijtuigen enz.: *De Iris en de Boekzaal zijn bekende maandwerken. De Warennar van Hooft wordt niet gelezen. De Stier van Potter is eenig in zijne soort. De Schepping van Haijdn mag wel verheven muziek genoemd worden. Wanneer wordt de Snelheid verwacht?*

V. Verkorte titels, verkorte Latijnsche spreekwijzen: *M. D., Medicinae Doctor; Z. E., Zijne Excellentie; P. S., Postscriptum; A. S., Anno salutis* enz. Zoo ook hoofdafdeelingen bij eene aanhaling, b. v.: *Zie Wagenaars Vaderl. Geschied. D. IV., bl. 39. Vergelijk Rotgans Willem I., B. IV., v. 152.*

VI. Het eerste w. van elk opstel, en van al deszelfs deelen en onderdeelen, die door een sluitteeken voorafgegaan worden. Hetzelfde geldt ook van een vraagteeken of uitroepingsteeken, wanneer, namelijk, de zin daarmede gesloten is; maar anders niet, b. v.: *Hoe nu! hebt gij reeds vergeten wat ik u gezegd heb? uit uw geheugen gewischt wat ik u heb voorgehouden?*

VII. Het eerste w. van elken dichtregel.

Het tusschenwerpsel o en de verkortingen van het lidw., het voornmw. ik en dergelijke zijn hiervan uitgezonderd:

o Sterveling, gevoel uw waarde!

'k Heb Jezus lief! Hij is mijn licht en kracht.

't Heelal getuigt van Jezus lof!

Gevallen waarin hoofdletters veeltijds onnoodig gebruikt worden.

338. Schrijf met eene kleine letter :

I. Een gemeen zelfst. naamw. dat in vereeniging met een eigennaam eenig voorw. aanduidt : *De berg Sinai, de zee van Tiberias, de bergpas Thermopylae, de beek Kison, enz.*

II. De namen der dagen, maanden en feestgetijden : b. v.: *Wij hebben nog twee zondagen in november. Onze christenfeesten zijn kersdag, paschen, hemelvaartsdag en pinksteren.*

III. Bijv. nmww. van volksnamen of eigennamen afgeleid : *Volken van germaanschen oorsprong. De engelsche, fransche en russische vloten waren vereenigd voor Navarino. Het latijn en het grieksch zijn doode talen. In ons vaderland worden nurenberger waren, boheemsch glaswerk en westfaalsche hammen ingevoerd. De kantiaansche wijsbegeerte en die van de sokratische of platonische school zijn al zeer verschillend.*

IV. Het eerste w. eener aanhaling, als : *Jezus zeide tot haar : ga heen, roep uwen man.*

Met uitz. van geval I. zal men doorgaans in de hier opgegeven gevallen hoofdletters zien gebruiken, en misschien zal men het voor eigendunkelijk houden, dat wij dit willen veranderen. Eensdeels willen wij onze regels over dit onderw. slechts als voorstellen beschouwd hebben, die men aannemen of verwerven kan, zonder dat er veel aan verbeurd is, en anderdeels, verwijzen wij naar het meergem. werk van J. C. Beijer, als de bron waaruit zij zijn voortgevloeid.

Over eenige leestekens.

339. Hieronder verstaan we alleen die teekens die als hulpmiddelen der uitspr. gebezigd worden. Zij zijn het afkappingsteeken (') het scheidingst. (..) het scherpe toonteken (') de koppelstreep (-) en het zamentrekkingsteeken (^).

Het afkappingsteeken vervangt de plaats van een of meer uitgelaten letters : *'k heb; 't verbond* enz. Het komt buiten gedichten weinig voor, en wordt ook daar minder gebruikt dan voorheen. Voor ongecoefende lezers is het noodig op te merken, dat men de doffe *e*, die, waar de versmaat zulks vereischt, voor een *w*. dat met eenen

klinker begint, stom is, niet meer afkapt, maar op het gehoor van den lezer vertrouwt, b. v. :

Wien lust het, me in de vlucht van mijn bespiegelingen
Te volgen?

Over het gebr. van dit teeken in het mrv. van eigenamen zie boven. (§ 152.)

Het scheidingst. duidt aan dat twee klinkers afzonderlijk moeten gehoord worden : *poëzij, zeeën, Abigail*. Waar twee klinkers geen gevaar loopen van tot een tweeklank ineen te smelten, is dit teeken onnoodig : *Farao, Israel*.

Het scherpe toonteekeu wijst aan, dat een w. met bijzonderen nadruk moet uitgesproken worden, b. v. : *Noem mij ééne ondeugd waaraan zich deze mensch niet heeft schuldig gemaakt. Ik heb er op gerekend, dat gij óf het paard koopen, óf mij tijdig zoudt doen weten dat gij er van hadt afgezien. Uw gedrag is niet alleen niet vriendelijk, maar zeer ónvriendelijk.*

De koppelstreep komt te pas bij het afbreken van ww. aan het einde van eenen regel, ook wanneer twee of meer zamenstellingen het laatste gedeelte gemeen hebben : *Binnen- en buitenlandsche oorlogen. Dat op- en af- uit- en inloopen verveelt mij.*

Het zamentrekkingst. is in gedichten gebruikelijk : *daán, goón, voor daden en goden.*
